

Nr 34

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar.

Genom en den 17 april 1964 dagtecknad proposition, nr 151, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av tredje lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar.

Propositionens huvudsakliga innehåll m. m.

I propositionen föreslås, under förutsättning överenskommelse därom träffas mellan Sverige och Finland, att i den nu gällande gemensamma stadgan angående flottning i gränsälvarna skall införas två nya paragrafer med bestämmelser om flottningsskada på fiskebyggnad. Dessa innehåller dels att den som uppför fiskebyggnad i flottleden skall ha rätt att hos länsstyrelse påkalla bestämmelser om skyddsanordningar att bekostas av de flottande, dels att, om någon bygger i strid mot lag eller givna föreskrifter, han skall ha skyldighet att själv svara för skada på byggnaden i följd av flottningen.

Överenskommelse i ämnet har den 23 april 1964 träffats mellan ländernas regeringar.

Enligt vad i propositionen uppgives har det under förhandlingar mellan Sverige och Finland förutsatts att överenskommelsen skulle träda i kraft så snart som möjligt. Lagförslaget har därför ansetts böra behandlas av riksdagen under dess vårsession.

Lagförslaget

Det vid propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse.

Förslag

till

Lag

angående tillägg till lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar

Härigenom förordnas som följer.

Under förutsättning att överenskommelse träffas mellan Sverige och Finland, att i den vid lagen den 28 april 1949 (nr 183) om flottningen i Torne och Muonio gränsälvar fogade stadgan skola införas två nya paragrafer, betecknade 8 a § och 22 a §, av nedan angiven lydelse, äger Konungen förordna, att dessa bestämmelser här i riket skola lända till efterrättelse från den dag som angives i överenskommelsen.

8 a §.

Menar någon, som uppfört eller ämnar uppföra fiskebyggnad i flottleden, att särskild anläggning eller åtgärd till skydd mot skada eller intrång på byggnaden i följd av flottningen bör bekostas av de flottande, äger han genom ansökan, som ingives till någon av länsstyrelserna, påkalla bestämmelse om erforderliga skyddsanordningar. Om påföljd av underlåtenhet att påkalla bestämmelse, som nu sagts, stadgas i 22 a §.

För behandling av ansökning enligt första stycket skola bestämmelserna i 6—8 §§ i tillämpliga delar gälla.

22 a §.

Uppför någon fiskebyggnad i flottleden i strid mot lag eller givna föreskrifter, svarar han själv för den skada, som kan uppstå på byggnaden i följd av flottningen. Om någon utan att påkalla och avbida bestämmelse om skyddsåtgärd, som sägs i 8 a §, uppför fiskebyggnad i flottleden, svarar han under tiden själv för skadan.

Inledning

Flottningen i Torne och Muonio älvar samt i ett havsområde utanför Torne älvs mynning regleras enligt lag den 28 april 1949 (nr 183) genom bestämmelser i en överenskommelse den 17 februari 1949 mellan Sverige och Finland om flottningen i gränsälvarna och i en till överenskommelsen fogad stadga angående flottningen i Torne och Muonio gränsälvars flottled. Bestämmelserna ländes till efterrättelse i Sverige så länge överenskommelsen är giltig.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1954 förordnades ombud att för Sveriges del deltaga i överläggningar med representanter för den finländska regeringen rörande översyn dels av konventionen den 10 maj 1927 mellan Sverige och Finland angående ordnandet av det samfälliga laxfisket i Torne och Muonio älvar dels av den med stöd av en sistnämnda dag avgiven deklaration fastställda stadgan för fiskets bedrivande inom Torne älvs fiskeområde dels ock av överenskommelsen den 17 februari 1949 mellan Sverige och Finland om flottningen i Torne och Muonio älvar. De svenska och finländska ombuden antog som gemensam benämning svensk-finska kommissionen för översyn av 1927 års konvention angående det gemensamma laxfisket i Torne och Muonio älvar m. m. (laxfiskekommissionen).

Med skrivelse den 23 oktober 1962 har de svenska ombuden till Kungl. Maj:t överlämnat ett betänkande med förslag till ny överenskommelse och stadga rörande fisket i Torne älvs fiskeområde samt förslag till ändring i flottningsöverenskommelsen och till ändringar i och tillägg till flottningsstadgan (NU 1963:2). Förslagen är gemensamma för de svenska och de finländska ombuden i laxfiskekommissionen men i betänkandet har endast de svenska ombudens motiv till förslagen intagits.

Genom beslut den 14 februari 1964 har Kungl. Maj:t uppdragit åt de svenska sakkunniga i den år 1961 tillsatta svensk-finska gränsälvskommittén att i samråd med de finländska sakkunniga i kommittén göra en översyn av förslaget till den del det gäller överenskommelse och stadga rörande fisket inom Torne älvs fiskeområde.

Över betänkandet i vad det avser tillägg till flottningsstadgan har efter remiss yttranden avgivits av vattenöverdomstolen, vattenrättsdomarna i Övre Norrbygdens vattendomstol, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, kammarkollegiet, överjägmästaren i Övre Norrbottens distrikt, skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, fiskeriintendenten i övre norra distriktet, Haparanda byamän, svenska sakkunniga i finsk-svenska gränsälvskommittén och Torne älvs flottningsförening.

Gällande bestämmelser m. m.

Beträffande innehållet i gällande bestämmelser, fiskekommissionens förslag och de däröver avgivna remissyttrandena får utskottet hänvisa till propositionen s. 4—10.

Departementschefen

Föredragande departementschefen anför följande.

Gränsvattnen mellan Sverige och Finland är under nuvarande förhållanden nyttjade i huvudsak endast för flottning och fiske. Behov av mellanstatlig reglering har därför förelegat endast beträffande dessa två verksamhetsformer. För flottningens del har överenskommits gemensamma bestämmelser som innebär en tämligen fullständig reglering av verksamheten. I fråga om fisket är däremot motsvarande reglering icke lika uttömmande. Endast för laxfisket finnes gemensamma bestämmelser och dessa gäller endast till den del staterna innehar fiskerätten. Fiskekommissionen har funnit påkallat att åvägabringa en ny allt slags fiske omfattande överenskommelse men har ansett de nuvarande gemensamma flottningsbestämmelserna kunna bibehållas med blott vissa ändringar och tillägg.

Kungl. Maj:t har såsom inledningsvis anförts genom beslut den 14 februari 1964 uppdragit åt de svenska sakkunniga i gränsvätskommittén att i samråd med de finländska sakkunniga i kommittén göra en översyn av förslaget till den del det gäller överenskommelse och stadga rörande fisket inom Torne älvs fiskeområde. Efter denna bearbetning avses förslaget skola läggas till grund för en mellanstatlig fiskeöverenskommelse.

Förslaget till ändring av gällande gemensamma flottningsbestämmelser torde kunna behandlas fristående från förslaget till bestämmelser om fisket. De bestämmelser som hänför sig till förhållandet mellan flottande och ägare av byggnader för fiskeändamål synes böra upptagas nu.

Enligt 7 § flottningslagen är de flottande icke ansvariga för flottningsskada på byggnad som uppförts annorledes än på sätt som överensstämmer med lag eller givna föreskrifter eller som anlagts utan att anläggningens ägare påkallat och avbidat vattendomstolens bestämmelse om åtgärd till skydd mot skada av ifrågavarande slag. Någon motsvarighet till denna bestämmelse har icke medtagits i flottningsstadgan och har tydligen ansetts obehövlig med hänsyn till att staterna hävdar reglerrätt till laxfisket. Hithörande frågor har, såvitt avser skador på laxfiskebyggnader, i stället kommit att regleras i de kontrakt om upplåtelse av laxfiske som upprättats mellan staten som innehavare av laxfiskerätten och de fiskande. Fiskekommissionen har befarat, att markägarna, om statens fiskerätt underkännes eller åtminstone ifrågasättes såvitt gäller betydande älvsträckor, kommer att i sina vattenområden sätta ut fångstanordningar för att utnyttja den fiskerätt de möjligen kan anses ha vunnit med det förändrade rättsläget. Mot bakgrunden härav har fiskekommissionen föreslagit en bestämmelse i flottningsstadgan av innehåll, att ägare av fast fiskeverk, som utsatts olagligt i flottleden, skall själv svara för skada som orsakas av framflytande flottgods. Förslaget har lämnats utan erinran av remissorganen. För egen del vill jag anföra följande.

Bland fångstanordningar som kan vara till förfång för flottning är främst att nämna laxpator och liknande fasta fiskeredskap. Enligt vad fiskekommissionen uttalat är gemensamt för pator av olika slag, att de är av mer stadigvarande natur samt byggda eller timrade. På grund av sin beskaffenhet är de således att hänföra till fiskebyggnader i vattenlagens mening.

Enär älvområdet är enskilt fiskevatten, får däri utsättas fasta fiskeredskap utan att jämlikt fiskelagen myndighets tillstånd behöver inhämtas. Däremot föreligger enligt vattenlagen beträffande fiskebyggnader i stor utsträckning skyldighet för den byggande att på förhand inhämta tillstånd, i detta fall av vattendomsstol. Såsom framgått erfordras sålunda enligt 2 kap. 20 § 1 mom. vattendomsstols tillstånd till fiskebyggnad, om byggnaden skall uppföras i älv eller annat större vattendrag och därigenom kan ske märkbar inverkan på vattenståndet eller vattnets lopp samt det ej är uppenbart, att varken allmän eller enskild rätt förnärmas. Då fiskebyggnad i annat fall än det nu angivna skall uppföras i enskilt vatten, är förprovning av vattendomsstol erforderlig, om det kan antagas att byggnaden förnärmar allmän rätt.

Rätten att flotta är en sådan allmän rätt som avses i vattenlagen. Reglerna om domstolsprovning torde omfatta alla fall av praktisk betydelse i vad gäller förhållandet mellan dem som uppför fiskebyggnader och dem som flottar i gränsälvarna och tillförsäkrar de flottande möjlighet att bevaka sina intressen innan fiskebyggnader uppföres. Något undantag från nämnda regler är icke stadgat beträffande dem som uppför fiskebyggnader på platser som utarrenderats av kronan.

Uppförandet av fiskebyggnader i älvområdet såvitt gäller byggnader med någon mer betydelsefull inverkan på motstående intressen är således reglerat av vattenlagen. Däremot är flottningen i gränsälvarnas flottled icke reglerad av vattenlagen och icke heller av flottningsslagen. Den flottningsöverenskommelse med Finland jämte tillhörande stadga som i stället gäller ger såsom framgått av vad jag tidigare anfört icke flottningen samma skydd som den rent svenska lagstiftningen mot skadeståndsanspråk från innehavare av olagligt uppförda byggnader i vatten. Ehuru såsom jag nyss uttalat provningstvång gäller för fiskebyggnader som kan förnärma flottningen, är det icke osannolikt att under rådande förhållanden sådana byggnader kan komma att uppföras även i strid mot de regler som nu är i fråga. Därjämte kan icke bortses från att den som bygger med vederbörligt tillstånd för fiskeändamål, kan göra avvikelse från vad som vid tillståndsgivningen föreskrivits angående byggnadens utformning. Flottande i gränsälvarna bör liksom flottande i landet i övrigt ej ha att svara för flottningsskador på byggnader som nu sagts.

Det kunde måhända övervägas att ej hänföra ansvarsbegränsningen till enbart byggnader för fiskeändamål. Emellertid torde det icke behöva befaras, att annat byggande i strid mot bestämmelser om provningstvång

skall förekomma i någon betydande omfattning. Frågan synes därför kunna anstå, till dess flottningsstadgan som en följd av en allmän vattenrättslig konventions tillkomst kan behöva överses.

På grund av vad sålunda anförts föreslår jag, att i flottningsstadgan intages en bestämmelse, att om någon uppför fiskebyggnad i flottleden i strid mot lag eller givna föreskrifter, han själv svarar för den skada som uppstår på byggnaden i följd av flottningen. Bestämmelsen torde kunna intagas som en första punkt i en ny paragraf, betecknad 22 a §.

Fiskekommissionen har vidare föreslagit, att en regel, som svarar mot den nu avhandlade, skall införas beträffande skada på fiskeredskap som nyttjas i strid mot den av kommissionen föreslagna stadgan för fisket inom Torne älvs fiskeområde. Nämda förslag till fiskestadga avses emellertid icke bli genomfört nu. I den mån frågor om ersättningsskyldighet uppkommer vid skadefall som här avses, torde avgörandena få grundas på allmänt skadeståndsrättsliga bedömanden. En särskild regel av detta slag synes därför icke böra tillskapas för gränsälvsområdet.

Under kommissionsförslagets remissbehandling har av överjägmästaren i Övre Norrbottens distrikt föreslagits, att endast skador orsakade av uppenbar vårdslöshet från flottningsföreningens sida skulle omfattas av ersättningsskyldighet. En regel av sagda innehåll skulle emellertid komma att medföra ett betydande avsteg från de båda ländernas interna lagstiftning såvitt gäller villkor för bedrivande av allmän flottning. Den ytterligare begränsning av skadeståndsansvaret som sålunda ifrågasatts synes därför icke vara att förorda.

Kommissionen har föreslagit ett stadgande om möjlighet för den som bygger i flottleden för fiskeändamål att påkalla bestämmelser om anordningar till skydd för byggnaden. Detta förslag har anknytning till en grundsatssats inom den svenska vattenrätten. I rättsförhållandet mellan de flottande och den som bygger i en befintlig flottled gäller nämligen icke blott att den byggande är skyldig att tillse att flottningen i möjligaste mån skall kunna fortgå obehindrat utan även att de flottande skall vidtaga skäligen åtgärder för att skydda byggnaden mot skada genom flottningen. För en sådan skyddsåtgärd har flottningsföretaget att bestrida kostnaden. Den som bygger i flottled har enligt 6 kap. 18 § vattenlagen rätt att väcka talan i detta hänseende.

Beträffande flottningsbestämmelserna för gränsälvarna saknas motsvarighet till bestämmelsen i 6 kap. 18 § vattenlagen om rätt att få till stånd skyddsanordningar på de flottandes bekostnad. Sådan rätt bör skäligen föreligga även i gränsälvarna. Flottningsstadgan torde därför böra kompletteras med en bestämmelse av detta innehåll. Denna bestämmelse bör intagas som 8 a §. Vidare torde i stadgan böra föreskrivas, att den som bygger i flottleden, innan bestämmelser om skyddsåtgärd meddelats, själv får svara för flottningsskada som kan åsamkas byggnaden under denna tid.

Enligt gällande konvention mellan Sverige och Finland om staternas samfällda nyttjande av laxfiske i Torne och Muonio älvar skall länsstyrelserna i gränslänen företråda staterna i alla frågor som rör sådant fiske. Länsstyrelserna upplåter laxfiskerätten till enskilda genom arrendekontrakt. I konventionen är föreskrivet, att innan avtal slutes om utarrendering av laxfisken bestämmelser skall träffas om de skyddsanordningar mot skada genom virkesflottning, som må prövas nödiga. Det nu såsom 8 a § föreslagna tillägget till flottningsstadgan bör givetvis icke anses medföra hinder för länsstyrelserna att beträffande samfällda laxfisken såsom hittills genom särskilda upplåtelsevillkor reglera frågor om skyddsanordningar mot flottningsskada.

Gränsälvskommittén och fiskeriintendenten har anfört betänkligheter mot kommissionens förslag att länsstyrelserna även framgent skall avgöra ärenden av vattenrättslig karaktär beträffande flottningen i gränsälvarna. I avbidan på förslaget till en allmän vattenrättslig konvention mellan Finland och Sverige anser jag emellertid icke, att några organisatoriska förändringar i förevarande hänseende bör genomföras.

Lagrådsgranskningen

Lagrådet har lämnat lagförslaget utan erinran.

Överenskommelsen

Överenskommelse har träffats mellan Sverige och Finland om de föreslagna tilläggen till flottningsstadgan. Överenskommelsen har följande lydelse.

Överenskommelse

mellan Sverige och Finland om tillägg till den genom överenskommelsen den 17 februari 1949 antagna stadgan angående flottningen i Torne och Muonio gränsälvars flottled

Kungl. Svenska Regeringen och Republiken Finlands Regering, vilka gemensamt funnit erforderligt att göra vissa tillägg till den genom överenskommelsen mellan de båda länderna den 17 februari 1949 antagna stadgan angående flottningen i Torne och Muonio gränsälvars flottled hava i sådant syfte överenskommit om följande:

I flottningsstadgan skola införas två nya paragrafer, en efter 8 § betecknad 8 a § och en efter 22 § betecknad 22 a §, av den lydelse här nedan angives:

8 a §.

Menar någon, som uppfört eller ämnar uppföra fiskebyggnad i flottleden, att särskild anläggning eller åtgärd till skydd mot skada eller intrång å byggnaden i följd av flottningen bör bekostas av de flottande, äger han genom ansökan, som ingives till någon av länsstyrelserna, påkalla bestämmelse om erforderliga skyddsanordningar. Om påföljd av underlåtenhet att påkalla bestämmelse, som nu sagts, stadgas i 22 a §.

För behandling av ansökning enligt första stycket skola bestämmelserna i 6—8 §§ i tillämpliga delar gälla.

22 a §.

Uppför någon fiskebyggnad i flottleden i strid mot lag eller givna föreskrifter, svarar han själv för den skada, som kan uppstå på byggnaden i följd av flottningen. Om någon utan att påkalla och avbida be-

Sopimus

Suomen ja Ruotsin kesken lisäyksistä helmikuun 17 päivänä 1949 tehdyllä sopimuksella annettuihin sääntöihin puutavaran uitosta Tornion ja Muonion rajajokien uittoväylässä

Suomen Tasavallan Hallitus ja Kuninkaallinen Ruotsin Hallitus, jotka ovat yhdessä katsoneet välttämättömäksi tehdä määrättyjä lisäyksiä molempien maiden keskilä 17 pñä helmikuuta 1949 tehdyllä sopimuksella annettuihin sääntöihin puutavaran uitosta Tornion ja Muonion rajajokien uittoväylässä, ovat tässä tarkoituksessa sopineet seuraavasta:

Uittosääntöihin lisätään kaksi uutta pykälää, toinen 8 a § joka merkitään 8 §:n jälkeen ja toinen 22 a § joka merkitään 22 §:n jälkeen. Nämä ovat näin kuuluvat:

8 a §.

Jos joku, joka on pystyttänyt tai aikoo pystyttää kalastusrakennelman uittoväylään, katsoo, että erityinen laite tai toimenpide rakennelman suojaamiseksi uitosta aiheutuvan vahingon tai haitan varalta, on uittajien kustannettava, olkoon hänellä oikeus jommallekummalle lääninhallitukselle antamallaan hakemuksella anoa määräystä tarvittavista suojalaitteista. Tässä sanotun määräyksen hankkimisen laiminlyönnistä säädetään 22 a §:ssä.

Ensimmäisessä momentissa tarkoitettua hakemusta käsiteltäessä noudatettakoon soveltuvin kohdin 6—8 §:ssä annettuja määräyksiä.

22 a §.

Joka uittoväylään pystyttää kalastusrakennelman lain tai annettujen määräysten vastaisesti, vastat-
koon itse siitä vahingosta, joka uiton johdosta voi aiheutua rakennelmalle. Jos joku pyytämättä ja odot-

stämme om skyddsåtgärd, som i 8 a § sägs, uppför fiskebyggnad i flottleden, svarar han under tiden själv för skadan.

Denna överenskommelse träder i kraft å dag, varom överenskommets på diplomatisk väg.

Till bekräftelse härav hava under tecknade befullmäktigade, därtill vederbörligen bemyndigade, underskrivit överenskommelsen och försett densamma med sina sigill.

Som skedde i Stockholm den 23 april 1964, i två exemplar, på svenska och finska språken, vilka båda texter skola äga lika vitsord.

tamatta määräystä suojelutoimenpiteistä, jotka 8 a §:ssä mainitaan, uittoväylään pystyttää kalastuskennelman, vastatkoon ennen päätöksen antamista aiheutuneesta vahingosta.

Tämä sopimus tulee voimaan päivänä, josta sovitaan diplomaattista tietä.

Tämän vakuudeksi ovat asianomaiset valtuutetut allekirjoittaneet tämän sopimuksen ja varustaneet sen sineteillään.

Tehty Tukholmassa 23 päivänä huhtikuuta 1964 kahtena suomen ja ruotsinkielisenä kappaleena kummankin tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda lagförslaget och får därför hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition, nr 151.

Stockholm den 13 maj 1964

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Alexanderson, Ebbe Ohlsson, Jonasson, Åkesson, Erik Jansson, Herbert Larsson, Wirmark och Paul Jansson;

från andra kammaren: herrar Levin, Johansson i Torp, Nyberg, Johansson i Öckerö, Mattsson, Svanberg och Hammarberg.